

Hvem vil redde hjemløse?

Spændingen om valgets udfald afløses nu af spændingen om, hvem der kan enes om et regeringsgrundlag; hvem kan danne regering? Og hvordan efterlader det hjemløse?

Af Ask Svejstrup, sekretariatsleder i SAND

Det lover ihverfald ikke godt for hjemløse, hvis det udelukkende er temaer fra valgkampen, der kommer med i regeringsgrundlaget og herved får det primære fokus. Hjemløshed har stort set ikke været nævnt i valgkampen.

SF og Moderaterne har erkendt, at det er et problem, at 15 – 18.000 borgere har mistet den særlige støtte, de indtil kontanthjælpsreformen fik som økonomisk håndsrækning, der betød, at de både kunne betale husleje og få mad på bordet. En spareøvelse på 250 millioner kr., som efterfølgende blev fulgt op med en afladsøvelse, hvor det blev besluttet at afsætte 15 millioner kr. til midlertidig huslejestøtte til netop denne gruppe af økonomisk pressede borgere. Begge partier stemte dog både for at mindske fattige borgeres mulighed for at have råd til mad og bolig, og for at smække et plaster på 15 millioner kr. på det åbne sår.

Det strukturelle problem, regeringen sammen med SF (og RV og K) skabte, skal løses, hvis ikke antallet af hjemløse skal stige. I valgkampen foreslog SFs Karsten Hønge at hæve det midlertidige tilskud til 100 millioner kr. Også Moderaterne har både før og efter valgets udskrivelse udtrykt ønske om, at der skulle flere midler i puljen.

Puljemidler løser imidlertid ikke det grundlæggende: Der er ikke boliger nok folk i lavindkomstgrupperne kan betale.

Økonomisk støtte og flere betalbare boliger

Den mest oplagte og hurtigst virkende løsning er at genindføre den særlige støtte til husleje. Det vil give kommunerne det værktøj, de efterspørger til at holde folk i bolig og større

mulighed for at kunne anvise hjemløse en bolig. Den særlige støtte gav mulighed for at få en mere blandet beboersammensætning i boligområderne, fordi folk med en relativ lav indkomst kunne få en bolig, de ellers ikke havde råd til.

I politiske skåltaler lovprises princippet om "blandede byer", men gennem den førte politik gøres det i praksis umuligt at efterleve princippet.

Den mest oplagte og hurtigst virkende løsning er at genindføre den særlige støtte til husleje. Det vil give kommunerne det værktøj, de efterspørger til at holde folk i bolig og større mulighed for at kunne anvise hjemløse en bolig.

Et andet lige så oplagt virkemiddel er at lave lovgivning, der understøtter opførslen af betalbare boliger. Det kan gøres på flere måder, men med kendte virkemidler som pisk og gulerod. Pisken er statsligt pålæg til kommuner, hvor der er mangel på billige boliger, om at bygge dem. F.eks. ved at kræve, at en vis procentdel, f.eks. 5 procent af alle nybyggede lejeboliger, skal være til en pris studerende, kontanthjælpsmodtagere på mindstesatsen og andre med lave indkomster kan betale. Når boligerne integreres i byggerier med forskellige størrelser lejlighed og priser, kan vi skabe forudsætningerne for en blandet beboersammensætning i praksis.

Guleroden er økonomisk støtte til at opføre billige boliger. I dag har vi en pulje til opførelse af skæve boliger – mindre lejeboliger til hjemløse, der typisk står i klynger med 8 – 12 boliger. Her kan en kommune få op til 500.000 kr. i støtte til hver bolig. En bolig kan på en god dag og i en kommune med lave grundpriser koste ned til 1 million kr. Kommunerne er dog ikke meget for at bygge disse boliger. Så kommer man jo til at huse "sociale klienter" forstås. Derfor kan guleroden næppe stå alene. Og manglen på billige boliger er jo heller ikke kommet ud af det blå, men skabt gennem en lang årrække, fordi

statslig og kommunal boligpolitik har spændt ben for byggeriet af almennyttige boliger generelt og billige boliger i særdeleshed.

Mangel på herbergspladser

Hjemløse går i stadig stigende grad forgæves, når de henvender sig til et herberg for at få at komme indenfor for at få tag over hovedet og hjælp til at få styr på de mange problemer, man har med i rygsækken.

Kommunerne skal efter loven sikre, at der er pladser nok, men overholder de IKKE loven, er der ingen, der kommer efter dem. Så de underprioriterer helt bevidst området, og staten ser igennem fingre med det. Og selvom Danmarks Statistik får tal fra herbergerne om hvor mange borgere, de afviser hver dag, vil Socialministeriet ikke bede om tallene; de kunne jo vise en ubehagelig sandhed.

De manglende herbergspladser bør det nye Folketing også se på.

En strandet hjemløsereform

I okt. 2023 trådte en ny lov på hjemløseområdet i kraft. Den skulle understøtte den hjemløsereform, Folketinget tidligere havde vedtaget. Hjemløses ophold på herberger skulle være så korte som muligt. De skulle ud i egen bolig og have den nødvendige faglige støtte til at kunne blive i boligen.

Den statsrefusion på 50 procent, som kommunerne fik til udgifterne for at have hjemløse på herberg, blev nedsat til 4 måneder – frem for ubegrænset – og der blev givet mulighed for at få 50 procent statsrefusion på den bostøtte hjemløse skulle have i egen bolig.

Med reformen kom også en forventning om, at der i takt med, at der blev "tilvejebragt", flere billige boliger, kunne lukkes herbergspladser. De billige boliger er der kun blevet færre af – der forsvinder ca. 4000 boliger med en husleje under 3500 kr. pr. måned om året – men idéen om at nedlægge herbergspladser lever i bedste velgående i både stat og kommune. Når der ikke er nogen billige boliger at anvise hjemløse på herbergerne, stiger opholdslængden – stik imod

intentionen med hjemløsereformen. De stigende huslejer presser også flere folk på kanten af hjemløshed ud i hjemløshed. Frem for at løse problemet ved at tage initiativ til at bygge flere billige boliger, presser kommunerne, groft sagt, blot herbergerne til at smide hjemløse ud fra herberget, fordi de synes det koster for mange penge at have dem der – også stik imod lovgivningen – hvilket igen kun forværrer hjemløses problemer.

Reelt er hjemløsereformens gode intentioner kuldsejlet, mens de besparelser, kommunerne blev stillet i udsigt, sejler lystigt videre på det oprørte hav sammen med hjemløse, der klynger sig til vraggodset fra det flagskib, hjemløsereformen skulle have været for hjemløseområdet.

Der er nok at tage fat på for de nye socialordførere.